

№ 277

" 16 " 10 2020

Президенту України
пану Зеленському В.О.
Прем'єр-міністру України
пану Шмигалю Д.А.
Голові Верховної Ради
Разумкову Д.О.

Шановний пане Прем'єр-міністре!

ICC Ukraine є Національним комітетом Міжнародної торгової палати, найбільшого бізнес-об'єднання у світі, членами якого є понад 7 мільйонів компаній по всій планеті. ICC Ukraine вірна керівним принципам та директивам Штаб-квартири Міжнародної торгової палати, яка знаходиться в Парижі, системно працює над впровадженням в Україні цивілізованих світових норм ведення бізнесу на базі чесності, відкритості, в умовах конкурентного середовища на ринкових засадах, що дає змогу рухатися вперед з метою побудови сталого суспільства, загального добробуту країни і кожного громадянина зокрема.

Вже не перший раз, ми із занепокоєнням звертаємося до владних інституцій України, з проханням приділити увагу на проблеми, які склалися в енергетичній галузі. Знаючи досконало ситуацію, оскільки значна частина енергетичних компаній України є членами Українського національного комітету (ICC Ukraine), ми ще раз у цьому листі наголошуємо на критичність перебігу подій, які можуть призвести до вкрай негативних наслідків.

В енергетичній галузі накопичені системні проблеми, які переросли у найбільшу енергетичну кризу з часів незалежності через відсутність фахового управління в галузі: системне накопичення боргів, дефіцит бюджету ДП «Гарантований покупець», непрацюючий ринок допоміжних послуг, перехресне субсидювання та інші. В свою чергу, енергетична спільнота звернулася до Президента з проханням врятувати галузь та унеможливити настання критичних наслідків такої ситуації для енергетичної безпеки країни.

Варто зазначити, що в енергетичному секторі є відповідальний центральний орган, що виконує функції незалежного регулятора - Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг. Його головними завданнями

є забезпечення ефективного функціонування та розвитку енергетики, реалізація цінової і тарифної політики, створення сприятливих умов для залучення інвестицій та сприяння розвитку конкуренції. Станом на сьогодні, жодна з вищевказаних проблем енергетиків не була вирішена, а стан кризи лише поглиблюється. При цьому, коли в інших країнах запроваджують антикризові пакети рішень та всіляко дають підтримку галузям, які зараз на «передовій» у час пандемії, то в Україні така «підтримка» з боку Регулятора виражається у непрофесійному управлінні енергетикою та порушенні законодавства що на нашу думку саме в цьому є причина кризових явищ. А саме:

Накопичення шалених боргів та відсутність реальних механізмів їх погашення що призвело до загрози банкрутства державних підприємств «Гарантований покупець», НЕК «Укренерго», а також виробників електроенергії з альтернативних джерел за «зеленим» тарифом

Україна в 2008 році для збільшення частки зеленої енергії й зменшення шкідливих викидів впровадила стимулювання виробників такої енергії через «зелений» тариф. Для залучення довгострокових інвестицій в цей сектор, держава гарантувала виробникам виплати в повному обсязі за «зеленим» тарифом, який встановлює НКРЕКП. Стратегічне бачення дало свої результати - за 12 років частка «зеленої» енергії в енергобалансі країни виросла з менш ніж 1 до 8%.

Однак, починаючи з грудня 2019 року, на енергоринку виникла криза неплатежів: тариф на передачу «Укренерго», який є «бюджетоутворюючим» для розрахунків з «зеленою» генерацією, встановлюється Регулятором постійно на недостатньому рівні для покриття всіх затрат. При цьому, тарифна та цінова політика являється повністю в управлінні НКРЕКП.

Результатом такої позиції НКРЕКП стало те, що у першому півріччі 2020 року НЕК «Укренерго» отримав чистий збиток у розмірі 18 млрд. грн. Для порівняння, за аналогічний період 2019 року його прибуток склав 1,77 млрд. грн. Міністерство фінансів прогнозує чистий збиток НЕК «Укренерго» за результатами повного 2020 року в розмірі 15 млрд. Така ситуація спричиняє ланцюгову реакцію на енергоринку: заборгованість НЕК «Укренерго» перед ДП «Гарантований покупець» становить 22,4 млрд., а ДП «Гарантований покупець» перед виробниками за «зеленим» тарифом – 24,8 млрд.

Надання преференцій, так званим, «зеленим» металургам

В той же час, незважаючи на доведення до банкрутства державних компаній та кризи платежів за «зеленим» тарифом, надаються конкретні преференції деяким сталеплавним підприємствам — так звані «зелені» металурги: «АзовЕлектроСталь», «Дніпроспецсталь», «Дніпросталь», «ЕлектроСталь». Вони звільнені від сплати тієї частини тарифу на передачу НЕК «Укренерго», яка передбачена для оплати виробникам за «зеленим» тарифом – тобто «зелені» металурги не сплачують кошти за «зелену» електроенергію, хоча закупають її на ринку електричної енергії.

Натомість, НКРЕКП пропонує НЕК «Укренерго» компенсувати дефіцит коштів на оплату «зеленої» електроенергії за рахунок кредитів і випуску облігацій державної позики. А це означає, або за рахунок НЕК «Укренерго», або державного бюджету.

Тобто, енергетики повинні недоотримувати кошти за вироблену «зелену енергію» через надання НКРЕКП преференцій для окремих енергоємних підприємств, незважаючи на хибність такого підходу в цілому та критичний стан розрахунків у галузі.

Заборгованість перед постачальниками універсальних послуг

Лишається критичною ситуація з розрахунками з постачальниками універсальних послуг, які постачають електроенергію населенню та малим побутовим споживачам. НКРЕКП констатує, що заборгованість споживачів перед постачальниками універсальних послуг становить 7,67 млрд. грн (55 % від нарахованої суми). Постачальники постійно скаржаться НКРЕКП на наростаючий борг, але з боку Регулятора ніяких конкретних заходів та регулювання ринку не відбувається.

Некоректна робота ринку допоміжних послуг

Цілі окремі сегменти ринку електроенергії працюють некоректно – наприклад, ринок допоміжних послуг. Ще в 2019 році ПрАТ «Укргідроенерго» зазначало, що не може стати учасником ринку допоміжних послуг внаслідок помилок у актах НКРЕКП (фактично – штучних перепон, створених Регулятором). Лише в лютому 2020 року НКРЕКП внесла зміни до своїх актів, виправивши помилки й усунувши ситуацію, яка унеможлиблювала участь у ринку допоміжних послуг. Однак, виправивши помилки, НКРЕКП тепер не може забезпечити виконання своїх актів – НЕК «Укренерго» не проводить відповідні аукціони, а НКРЕКП ніяк на це не реагує. Більше того, НКРЕКП своєю постановою зобов'язало постачальників послуг з балансування безоплатно надавати НЕК «Укренерго» послуги з балансування щонайменше до 01.02.2021 року.

Перегляд «прайс-кепів» на балансуєчому ринку

З початку запуску нового ринку електричної енергії, на балансуєчому ринку діють «прайс-кепи» на загрузку та розгрузку для генерації. Спочатку, такі прайс-кепи були встановлені на рівні 85% від встановленого обмеження максимальної ціни на РДВ на розгрузку та 115% від встановленого обмеження максимальної ціни на РДВ на загрузку.

У серпні 2019, Регулятор прийняв рішення переглянути «прайс-кепи» на балансуєчому ринку в частині встановлення граничної ціни на розгрузку на рівні 70% від обмеження максимальної ціни на РДВ та 115% від обмеження максимальної ціни на РДВ – на загрузку. При цьому, в опублікованих НКРЕКП матеріалах для публічного обговорення, відсутні економічні розрахунки та обґрунтування доцільності таких змін.

Це рішення призвело до того, що знову ж таки, окремі учасники ринку, а саме – трейдери, отримали преференції у вигляді можливості гарантовано купити електричну енергію на балансуєчому ринку зі знижкою 30% до фактичної ціни на РДВ замість закупки е/е на двосторонньому ринку, РДВ та ВДР. Це призвело до різкого зниження попиту на електроенергію на РДВ, падіння та спотворення цін на РДВ та до фактичних мільйонних збитків генерації.

Враховуючи численні звернення бізнесу, громадськості, народних депутатів щодо порушення законодавства зі сторони Регулятора та некоректної роботи

цілих сегментів ринку, як то «зелена» енергетика та ринок допоміжних послуг, а також виходячи з вищенаведених фактів, просимо Вас комісійно розглянути та проаналізувати:

- а) питання щодо некоректної роботи НКРЕКП, як установи що не може виконувати свою функції в повному обсязі, і віднайти можливості зупинити та не допускати далі такі порушення.
- б) огрунтованість рішення НКРЕКП стосовно надання преференцій окремим підприємствам «зеленої» металургії.
- в) ініціювати і провести аудит діяльності НКРЕКП на предмет нанесення збитків державним підприємствам зокрема ДП НАЕК «Енергоатом», ДП «Гарантований покупець» та НЕК «Укренерго».
- г) провести ретельне дослідження як рішення НКРЕКП вплинули на не розрахунки з компаніями «зеленої генерації», і які збитки нестиме держава після звернень цих компаній до Арбітражних судів.

З повагою,

Президент,
член Урядового комітету КМУ,
член Світової Ради МТП

Щелкунов В.І.